

- Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм», 2013. №1042. С.119-123.
7. Програма розвитку Центру культури і дозвілля на 2020-2025 роки. URL: <https://ldol-gromada.gov.ua/viddil-kulturi-ta-turizmu-16-51-20-14-12-2020/> (Дата звернення 15.10.2021).
 8. Пивоварова Ю. В., Зігунов В. М. Формування стратегії розвитку туризму на території ОТГ (на прикладі Недригайлівської громади). *Індустрія туризму та гостинності: досвід, проблеми, перспективи*: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції. м. Суми, 14 – 15 квітня 2021. Суми. ФОП Цьома С. П. 2021. С. 57-59.
 9. Стратегія регіонального розвитку Сумської області на 2021-2027 роки. URL: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2020/12/strategiya-regionalnogo-rozvytku-sumskoyi-oblasti-na-2021-2027-roky.pdf> (Дата звернення 16.10.2021).

Ф. І. Косяченко, В. М. Зігунов

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ТУРИСТСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ У РОЗВИТКУ ЕКСКУРСІЙНОГО БІЗНЕСУ У СУМСЬКІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ

У статті розглянуто стан та перспективи розвитку екскурсійного бізнесу у Сумській територіальній громаді. Розкрито туристський потенціал громади для розвитку екскурсійного бізнесу. Проаналізовано умови, що сприяють розвитку даної галузі в територіальній громаді.

Ключові слова: туризм, туристський потенціал, екскурсія, екскурсійний бізнес, розвиток, перспективи.

В статье рассмотрены состояние и перспективы развития экскурсионного бизнеса в Сумской территориальной общине. Раскрыт туристский потенциал общины для развития экскурсионного бизнеса. Проанализированы условия, способствующие развитию данной отрасли в территориальной общине.

Ключевые слова: туризм, туристский потенциал, экскурсия, экскурсионный бизнес, развитие, перспективы.

The article considers the state and prospects of excursion business development in Sumy territorial community. The tourist potential of the community for the development of the excursion business has been revealed. The conditions that contribute to the development of this industry in the local community are analyzed.

Key words: tourism, tourist potential, excursion, sightseeing business, development, perspectives.

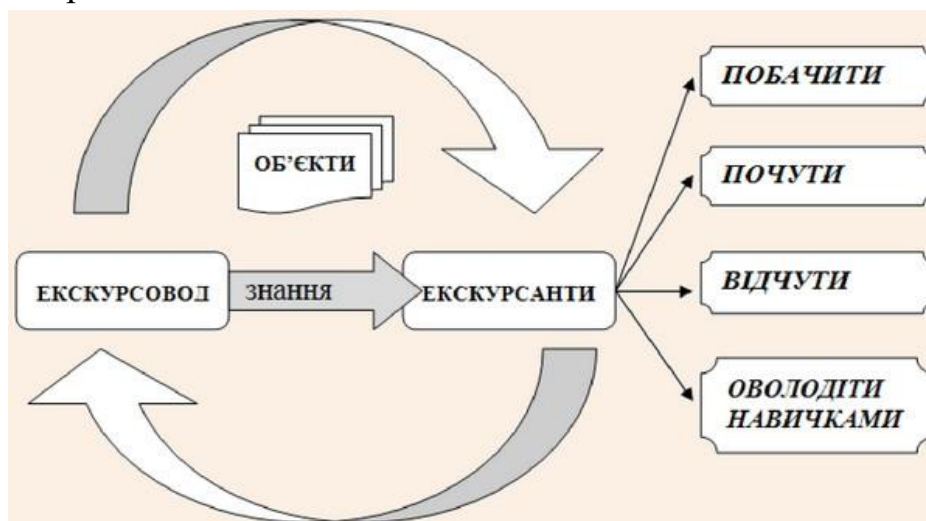
Постановка проблеми. В умовах розвитку внутрішнього туризму у населення виникає необхідність у задоволенні рекреаційних потреб: духовних, естетичних, інформаційних. Утілити рекреаційну діяльність людини допомагають екскурсії. Тому на порядку денному стоїть питання розвитку екскурсійного бізнесу у Сумській територіальній громаді.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед учених, які

досліджували дану тему можна виділити: І. М. Чегайда, С. В. Грибанова, В. К. Бабарицька, М. М. Покогодна, С. С. Галасюк.

Мета роботи. Дослідити туристський потенціал та проблеми розвитку екскурсійного бізнесу у Сумській територіальній громаді.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні екскурсія - це процес пізнання людиною навколишнього світу, що передбачає ознайомлення з об'єктами «наживо», тобто в місцях їхнього розташування. При цьому огляд пам'яток відбувається під керівництвом кваліфікованого фахівця - екскурсовода та супроводжується його розповіддю. Процес пізнання на екскурсії підпорядкований завданню розкриття певної теми. Екскурсовод передає аудиторії бачення об'єкта, оцінку визначного місця, розуміння історичної події. Йому не байдуже, що побачать екскурсанти, як вони зрозуміють почуте. Він своїми поясненнями підводить екскурсантів до необхідних висновків і оцінок, досягаючи тим самим потрібної мети.

У процесі пізнання екскурсовод допомагає екскурсантам:

- побачити об'єкти, на основі яких розкривається тема;
- почути необхідну інформацію про ці об'єкти;
- усвідомити значення подій та відчувати потрібні емоції;
- опанувати практичні навички самостійного спостереження й аналізу екскурсійних об'єктів [5].

Екскурсійна діяльність зародилася в XVII столітті й почала існувати як складова туристської діяльності [8].

Екскурсійна діяльність є складовою туристичної діяльності. Туристична діяльність – діяльність з надання різноманітних туристичних послуг, відповідно до вимог Закону України «Про туризм» та інших актів законодавства України [3]. Згідно з Законом України «Про туризм»: екскурсійна діяльність – це діяльність з організації подорожей, що не перевищують 24 годин, у супроводі фахівця –

екскурсовода за задалегідь складеними маршрутами, з метою ознайомлення з пам'ятками історії, культури, природи, музеями, з визначними місцями тощо [4]

Екскурсія розглядається як поєднання взаємозалежних і взаємозумовлених дій. Вони досить різноманітні - пересування групи по маршруту, обхід і спостереження об'єктів, пояснення побаченого. Поради екскурсовода роблять дії екскурсантів цілеспрямованими й усвідомленими. Екскурсійна діяльність відбувається з двох сторін:

- з боку екскурсантів – це спостереження і зорове дослідження об'єктів, сприйняття та розуміння почутого. Однак варто розуміти, що ця діяльність, здебільшого, сприймається екскурсантами як активний відпочинок. Тому не можна їх перевантажувати та вимагати від них надмірних зусиль для засвоєння нових знань;
- з боку екскурсовода – це професійна діяльність, що передбачає взаємодію з аудиторією та організацію пізнавального процесу на екскурсії. Вона включає також підготовчий етап: вибір теми та відповідних об'єктів, прокладання маршруту, укладання тексту та методичної розробки [5].

Туристичний потенціал території - ємне, багатоаспектне поняття, що охоплює сукупність природних, етнокультурних та соціально-історичних ресурсів, а також наявної господарської і комунікаційної інфраструктури території, що служать чи можуть служити передумовами розвитку певних видів туризму [2].

Туристичний потенціал території складається з трьох елементів:

- ресурси;
- інфраструктура;
- імідж [5].

На даний час Сумська територіальна громада має всі умови для розвитку туризму та ведення екскурсійного бізнесу. Місто Суми має потужну архітектурну спадщину. Тут збереглися старовинні церкви та монастирі приблизно XVIII ст. побудови, серед них Спасо-Преображенський собор, Воскресенська церква, Троїцький монастир, Іллінська церква та багато інших [1].

Туристський потенціал м.Суми – дуже великий, адже в ареал міста входять вулиці Соборна, Воскресенська, Козацький Вал, Кооперативна, Троїцька, Петропавлівська, які славляться своїми архітектурними пам'ятками [7].

Суми є значним культурним осередком Слобожанщини і країни в цілому – в місті працюють театри, музеї, кіноустановки, культурно-освітні заклади, бібліотеки тощо.

Сумська територіальна громада славиться такими музеями та експозиціями як: Обласний краєзнавчий музей, Обласний художній музей ім. Н. Онацького, Муніципальна галерея, Будинок-музей А. П. Чехова тощо. Театрами: Сумський обласний театр для дітей та юнацтва, Сумський обласний академічний театр драми та музичної комедії імені М. С. Щепкіна [6].

На території громади знаходиться чимала кількість скульптур та пам'ятників, якими пишається місто Суми. Майже всі об'єкти зосереджені в центрі. Кожна скульптура має свою історію та наділена певним змістом.

До переліку таких скульптур та пам'ятників можна віднести: цукровий куб, скульптура «Дама з парасолькою», пам'ятник А. П. Чехову, І. М. Кожедубу, М. С. Щепкіну, пам'ятник сумці з золотом, мармурові скульптури «Ангел» та «Голгофа».

Екскурсійний бізнес у Сумській територіальній громаді на сьогоднішній день має увесь спектр можливостей для власного розвитку, адже останніми роками у місті Суми, проводиться велика кількість різноманітних фестивалів.

«Ніч музеїв» – фестиваль, який зібрав під своїми шатами безліч митців, художників, акторів та креативних людей. З кожним роком проект стає ще масштабнішим – розширює свою географію на усе місто, відкриваючи світу нових, молодих та талановитих митців. Захід знайшов відгук у містян і довів, що Суми – територія сучасного мистецтва. У рамках «Ночі Музеїв» відбувається 30 мистецьких проєктів. Для відвідувачів цілком безкоштовно діє близько 22 локацій, де кожен може знайти щось на власний смак. «Ніч міста» – фестиваль, приурочений до Дня міста Суми, вмикає свою творчість на повну під гаслом «Вічне місто | Aeterna Urbs»! Головна мета – привернути увагу до міського простору, за допомогою мистецтва акцентувати увагу на місця, повз які вдень мешканці проходять не зупиняючись. «Чехов фест» – всеукраїнський театральний фестиваль, який з 2013 року шість разів проходив у Сумах. За цей час відомі українські театри представили на ньому більш ніж 30 вистав, які відвідали близько 10 тисяч сумчан. «Сурми України» – місто Суми має що показати і вишуканим поціновувачам високої музики. Саме в Сумах щороку, у День Конституції України, відбувається Всеукраїнський фестиваль духових оркестрів «Сурми України». Це дійство, яке збирає десятки музичних колективів з різних куточків України і світу може вразити своїм розмахом кожного! Це чудова можливість наживо почути найрізноманітніші музичні твори у віртуозному виконанні славетних

оркестрів, що крокують містом. І таке можна побачити тільки у Сумах. «БахФест» – на музичній сцені Сумської філармонії щороку восени відбувається грандіозний Міжнародний фестиваль класичної музики «Бахфест». Близько місяця свою віртуозну гру на класичних музичних інструментах демонструють митці з різних куточків України та світу [7].

Невід’ємною складовою, яка сприяє успішному функціонуванню екскурсійного бізнесу в даній громаді, є природні ресурси.

Суми має велику кількість парків та зелених зон і головну водну артерію – річку Псел, яка проходить через все місто. Найулюбленішим місцем відпочинку сумчан та гостей міста є парк імені Івана Кожедуба. На його території часто проходять різноманітні свята, акції, фестивалі та виставки. Також на території міста знаходиться ботанічний сад, дендропарк та озеро Чеха, яке славиться своїми краєвидами, а також фауною.

Нині активно проводяться екскурсії туристськими агенціями по Сумській територіальній громаді, а саме це автобусні екскурсії, оглядові екскурсії, пішохідні екскурсії, музейні тощо, як для дітей, так і для дорослих.

Висновок. На сьогоднішній день Сумська територіальна громада має велику кількість природних, історичних та архітектурних пам’яток, які допомагають розвиватись екскурсійному бізнесу. Територіальна громада має високий туристський потенціал і є досить привабливою для туристів з інших регіонів країни. Екскурсійний бізнес представлений на достатньому рівні, аби приваблювати чималу кількість відвідувачів, яких цікавить внутрішній туризм.

Список використаних джерел

1. Багалій Д. І. Історія Слобідської України. Харків: Основа, 1990.
2. В’їзний туризм. Все о туризме: туристическая библиотека. URL: https://tourlib.net/books_ukr/vt4-1.htm
3. Закон України «Про туризм». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95>
4. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. Чернівці : Книги – XXI, 2003. 300 с
5. Король О.Д. Організація екскурсійних послуг у туризмі. Все о туризме: туристическая библиотека. URL: https://tourlib.net/books_ukr/korol-ekskurs1-1.htm
6. Сайт Сумської обласної ради. Культура і мистецтво Сумської області. URL: <https://sorada.gov.ua/>
7. Сайт міста Суми. URL: <https://visit.sumy.ua/%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D1%81%D1%83%D0%BC%D0%B8/>
8. Сучасні умови та особливості розвитку екскурсійної справи в Україні. Все о туризме: туристическая библиотека. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/zhuk2.htm